

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA
ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİ VE PERSONEL İÇİN FIRSAT EŞİTLİĞİ
YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 -(1) Bu Yönergenin amacı; İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa'da kayıtlı bulunan özel gereksinimli öğrencilerin ve çalışan personelin karşılaştıkları dezavantajları ortadan kaldırmak ve onların Üniversitede akademik, sosyal ve kültürel ortamlara eşit fırsatlarla katılımlarını sağlamaya ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Yönerge; İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa'da kayıtlı bulunan özel gereksinimli öğrencilerin ve çalışan personelin karşılaştıkları dezavantajları ortadan kaldırmak ve onların Üniversitede akademik, sosyal ve kültürel ortamlara eşit fırsatlarla katılımlarını sağlamaya ilişkin hükümleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönerge; 4/11/1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 7 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinin (2) numaralı alt bendi ile 14 üncü maddesine, 1/7/2005 tarih ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ile 14/8/2010 tarih ve 27672 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği'ne dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönergede geçen;

- a) Akademik Danışman: Özel gereksinimli öğrencilere akademik sorunları konusunda danışmanlık yapan öğretim elemanını,
- b) Birim: İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa bünyesinde bulunan Enstitü, Fakülte ve Yüksekokulu,
- c) Ders: İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa'da ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim programlarında verilen zorunlu ve seçmeli dersleri,
- ç) Koordinatörlük: Özel gereksinimli öğrenci ve personel destek hizmetlerini koordine eden Engelli Danışma ve Koordinasyon Birimini,
- d) Özel Gereksinimli Öğrenci veya Personel: Bedensel, zihinsel, duyuşal, psiko-sosyal yeteneklerini kullanma ve toplum yaşamına uyum sağlama ile günlük ihtiyaçlarını karşılamada desteğe ihtiyacı olan öğrenci veya personeli,
- e) Rektör: İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Rektörünü,
- f) Senato: İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Senatosunu,
- g) Sınav: İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa'da ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim programlarında yapılan bütün sınavları,

ğ) Üniversite: İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa'yı ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Eğitim-Öğretim Uygulamaları

Ders uygulamaları

MADDE 5 - (1) Özel gereksinimli öğrencilerin fırsat eşitliği çerçevesinde öğrenim görebilmesi ve başarılarının olumsuz etkilenmemesi için ders öncesinde, sırasında ve sonrasında aşağıdaki hususlara riayet edilir:

- a) Ders izlencelerine “Engel durumunuzdan ötürü herhangi bir akademik uyarlamaya ihtiyaç duyuyorsanız lütfen benimle iletişime geçiniz” cümlesi eklenir.
- b) Öğretim elemanları, Koordinatörlük tarafından gönderilen özel gereksinimli öğrencilere ilişkin kişisel verileri gizli tutmakla yükümlüdür.
- c) Öğretim elemanları, özel gereksinimli öğrencilere yönelik ders materyali konusunda Koordinatörlük ile işbirliği yapar.
- ç) Sınıflarda özel gereksinimli öğrencilerin oturma ihtiyaçlarını karşılayacak tedbirler alınır.
- d) Öğretim elemanları, özellikle işitme engelli öğrencilerin talebi halinde derslerini yüzü sınıfa dönük olarak anlatır.
- e) İşitme cihazı kullanan öğrencilerin talebi doğrultusunda dersliklerdeki arka plan gürültüsünü ve yansımayı azaltan FM (Frequency Modulation) sistemleri temin edilir.
- f) Engel durumundan kaynaklanan ihtiyaçlarına göre özel gereksinimli öğrencilerin objektif konuların işlendiği dersleri ses kayıt cihazı ile kaydetmesine izin verilir.
- g) Bilgisayarla yapılan uygulamalı derslerde hiç görmeyen ya da az gören öğrencilerin kullanabileceği bilgisayarlar bulundurulur. Bu bilgisayarlara erişilebilirliği sağlayan gerekli programlar yüklenir ya da gerekli donanım takviyesi yapılır.
- ğ) Hiç görmeyen ya da az gören öğrencilerin dersle ilgili görsel materyalleri görenlerle eşit miktarda kavrayabilmesi için dersi veren öğretim elemanı tarafından sesli betimleme yapılır.
- h) Özel gereksinimli öğrenciler, talepleri ve gerekçeleri Koordinatörlük tarafından uygun bulunması halinde, kısa süreli olarak bölümleriyle ilgili dersleri, ikinci öğretim veya Açık ve Uzaktan Eğitim ders programlarından takip edebilirler.
- ı) Özel gereksinimli öğrencilere verilen ödev ve projeler bu öğrencilerin engel grubu dikkate alınarak uyarlanır.
- i) Maddî güçlüğü olan özel gereksinimli öğrencilerin eğitimle ilgili olan özel nitelikli araç ve gereçleri Koordinatörlük tarafından imkânlar ölçüsünde temin edilir ve öğrenciye süreli olarak teslim edilir.
- j) Eğitim-öğretim yılı başında Koordinatörlük tarafından özel gereksinimli öğrencilere uyum toplantısı yapılır.
- k) Laboratuvarlar başlamadan önce engelli öğrenciye engellilik durumuna göre özel laboratuvar güvenliği semineri verilir.
- l) Laboratuvarda iyi göremeyen öğrenciler için cihaz ve kimyasal maddeler öğrencinin göreceği şekilde büyük yazılarla etiketlenir.
- m) Öğrencinin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde laboratuvar düzenlemesi yapılır.
- n) Öğrencinin okul içi staj yapması için gerekli destek verilir.
- o) Eğer staj okul dışında yapılıyorsa Koordinatörlük, staj yapılan kurumla temasa geçer. Öğrenci hakkında gerekli bilgiyi verir.

Sınav uygulamaları

MADDE 6 - (1) Sınav öncesinde, sırasında ve sonrasında özel gereksinimli öğrencilerin fırsat eşitliği çerçevesinde öğrenim görebilmesi ve başarılarının olumsuz etkilenmemesi için

Koordinatörlükten destek talep edilebilir ve aşağıdaki hususlara riayet edilir:

- a) Sınav salonlarının seçimi, farklı engel grupları çerçevesinde değerlendirilerek ve erişilebilirlik kuralları da göz önünde bulundurularak yapılır.
  - b) Sınav görevlilerince sınav saatleri, sınav yerleri ve soruları vb. gibi duyurular engel grupları göz önünde bulundurularak yapılır.
  - c) Özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaç duymaları halinde sınavlara yardımcı araç ve gereç ile (işitme cihazı, teleskopik gözlük, prizmatik gözlük, büyüteç vb.) girmelerine izin verilir.
  - ç) Hiç görmeyen ya da az gören öğrencilerin yazılı sınavlarına refakat edecek, sınav olunan ders ile ilgili terminolojiye hâkim olan okuyucu – işaretleyici gözetmen görevlendirilir.
  - d) Özel gereksinimli öğrencilere zorunlu olması durumunda bilgisayar ortamında da sınav yapılabilir.
  - e) Hiç görmeyen ya da az gören öğrencilere özel ihtiyaçları doğrultusunda farklı formatlarda (büyütülmüş punto, kabartma yazı, ses dosyası, vb.) soru kâğıdı hazırlanır.
  - f) Görme, işitme zorluğu ve dikkat eksikliği, hiperaktivite, disleksi - disgrafi, distoni gibi sorunlar yaşayan özel gereksinimli öğrencilerin talebi ve Koordinatörlüğün uygun bulması halinde bu öğrencilerin bir gözetmen eşliğinde tek kişilik bir ortamda sınava girmeleri sağlanır.
  - g) Konuşma bozukluğu (kekemelik, afazi, disfazi, vb.) ve işitme bozukluğu olan öğrenciler için sözlü sınav uygulamalarında uyarılma veya uygun ölçme ve değerlendirme metotları kullanılır.
  - ğ) Okuyucu-ışaretleyici/yazıcı ya da büyük puntolu soru kâğıdı ya da kitapçığı ile sınava giren görme engelli öğrencilere, doğuştan ağır işitme engeli olanlara, yazma ve hareket güçlüğü çeken öğrencilere ve Koordinatörlük tarafından ek süre ihtiyacı tespit edilen öğrencilere “sınav süresinin yarısı kadar” ek süre verilir. Bu ek süreye sınava hazırlık ve yerleşme süresi dâhil değildir.
  - h) Özel gereksinimli öğrencilerin kullandıkları ilaç, tıbbi malzeme vb. ile sınava girmelerine izin verilir.
  - ı) Sınav esnasında ihtiyaç duyulması halinde, özel gereksinimli öğrencilerin, karşılaşılabilecekleri biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarından dolayı, görevli nezaretinde, geri dönmek kaydıyla sınava kısa süreliğine ara vermesine sınav görevlisi tarafından izin verilebilir.
- (2) Bu hususların uygulanması, akademik danışmanın sorumluluğundadır.

Ders muafiyeti ve intibak

MADDE 7 - (1) Özel gereksinimli öğrencilerin özel durumları nedeniyle almaları mümkün olmayan teorik ve uygulamalı dersler için muafiyet yerine, ilgili birimin onayı ile öğrencinin durumuna göre akademik danışmanın ve dersi veren öğretim üyesinin görüşleri doğrultusunda intibak yapılması veya intibakın mümkün olmadığı durumlarda öğrencinin muaf tutulmasının istendiği dersin niteliğine göre (zorunlu/seçimlik) aynı kredide başka bir dersi seçmesi sağlanır.

Kısmi zamanlı öğrenci ve gönüllü öğrenci desteği

MADDE 8 - (1) Özel gereksinimli öğrencilere, Koordinatörlük tarafından gerekli görülen durumlarda ders çalışma konusunda kısmi zamanlı öğrenci veya gönüllü öğrenci destek hizmeti verilebilir.

(2) Bu hizmetin sağlanması için;

- a) Koordinatörlük, her eğitim ve öğretim yılı başında tespit edilen ihtiyaca göre Üniversiteden kısmi zamanlı öğrenci talebinde bulunur.
- b) Kısmi zamanlı öğrenci veya gönüllü öğrencinin, özel gereksinimli öğrencinin eğitim gördüğü alanla ilişkili olmasına dikkatedilir.
- c) Koordinatörlük özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda, tahsis edilen kısmi zamanlı öğrenci veya gönüllü öğrencilerin verecekleri destek hizmetini koordine eder.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Hizmetlere Erişim

Mimari erişilebilirlik

MADDE 9 - (1) Özel gereksinimli öğrencilerin ve personelin Üniversitenin açık ve kapalı mekânlarında güçlük çekmeden erişimlerinin sağlanması için aşağıdaki düzenlemeler yapılır:

a) Üniversitenin yeni yapılanmasında yer alacak tüm mimari alanlar, özel bir ek tasarıma veya düzenlemeye gerek duyulmaksızın, mümkün olduğunca (özel gereksinimli öğrenciler ve personel de dikkate alınarak) herkes tarafından kullanılabilir şekilde, ulusal ve uluslararası standartlara uygun olarak tasarlanır.

b) Mevcut ve tarihi binalarda mimari erişilebilirliğe ve dersliklere yönelik ulusal ve uluslararası standartlar göz önüne alınarak, yapı ya da mekâna uygun ve uyarlanabilen projelerle gerekli tadilatlar yapılır.

c) Hareket engeli olan öğrenciye ve personele mevcut asansörlerin kullanım izni verilir.

ç) Koordinatörlük, özel gereksinimli öğrencinin ve personelin ilgili birime ulaşımı konusunda imkânlar ölçüsünde destek sağlar.

d) Hiç görmeyen ya da az gören öğrencilerin, dersliklerini kimsenin yardımı olmadan bulabilmeleri için binalar içinde kabartma yazı dâhil gerekli tedbirler alınır.

e) Özel gereksinimli öğrenciler ve personel için park yeri kolaylığı sağlanır.

Bilgiye erişim

MADDE 10 - (1) Üniversitenin kullandığı tüm elektronik sistemler ve teknolojiler özel gereksinimli öğrenciler ve personelin ihtiyaçlarına göre düzenlenir. Özel gereksinimli öğrencilerin ve personelin Üniversitenin web tabanlı hizmetlerine erişebilmeleri için verilen bütün web hizmetleri W3 standartları göz önünde bulundurularak hazırlanır. Üniversite web sitesi ana sayfası, Üniversiteye bağlı birimlerin internet sayfaları, öğrenci otomasyon sistemi ve web tabanlı eğitim yapan bölümler gelişen ve değişen teknolojiler kullanılarak geliştirilir ve düzenli olarak güncellenir.

(2) Özel gereksinimli öğrencilerin eğitim aldıkları bölümlerin kütüphanelerinden talep ettikleri yayınlar, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na uygun olarak istedikleri formatta çoğaltılır veya ödünç olarak verilir.

(3) Koordinatörlük tarafından özel gereksinimli öğrencilerin dersleriyle ilgili ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunacak her türlü materyal, talebi doğrultusunda öğrencinin istediği formatta (MP3, Braille, MS Word, PDF vb.) hazırlanır.

Sağlık ve rehabilitasyon hizmetlerine erişim

MADDE 11 - (1) Üniversitede eğitim gören özel gereksinimli öğrencilerin ve personelin Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Hastanesi ve Mediko Sosyal Merkezinden öncelikli olarak yararlanmaları için gerekli düzenlemeler yapılır.

(2) Üniversitede eğitim gören özel gereksinimli öğrencilerin ve personelin engellilik raporu alma veya yenilemeleri sürecinde kendilerine öncelik ve kolaylık sağlanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Çeşitli ve Son Hükümler

İyi tutum

MADDE 12 - (1) Üniversitede görev yapan her düzeydeki akademik ve idari personel, özel gereksinimli öğrencilere ve personele iyi tutum sergilemelidir.

(2) Akademik ve idari personelin iyi tutumla ilgili Üniversite tarafından yürütülen bilinç

düzeyini arttırma amaçlı hizmet içi eğitimlere katılımı sağlar.

(3) Akademik personelin, sınav ve ders uygulamalarına yönelik engel gruplarına uygun materyal hazırlama ve danışmanlık konusundaki hizmet içi eğitimlere katılmaları sağlar.

Sosyal ve kültürel etkinlikler ve imkânlar

MADDE 13 - (1) Üniversite, özel gereksinimli öğrencilerin ve personelin Üniversitenin düzenlediği kültür ve spor etkinliklerine katılmalarını teşvik eder ve bu konuda gerekli kolaylıkları sağlar.

(2) Üniversite, özel gereksinimli öğrencilerin ve personelin yaratıcı, sanatsal ve entelektüel kapasitelerini geliştirme ve kullanmaları için imkânlar ölçüsünde gerekli tedbirleri alır.

(3) Koordinatörlük, maddi gücünü bulunan özel gereksinimli öğrencilerin burs ve yurt ihtiyaçlarının karşılanması için destek hizmeti verir.

(4) Koordinatörlük özel gereksinimli öğrencilere istihdam imkânları ve mesleklere ilişkin bilgilendirme yapar.

Hizmetlerden yararlanma

MADDE 14 - (1) Bu Yönergede belirtilen hizmetlerden yararlanılabilmesi için İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa'da eğitim alan özel gereksinimli öğrenciler ile çalışan personelin Koordinatörlüğe yazılı olarak başvurmaları gerekir.

Afet ve acil durumlar

MADDE 15 - (1) Afet ve acil durumlarda yararlanmak üzere özel gereksinimli öğrencilere ve personele bilgilendirme yapılır.

(2) Afet ve acil durumlarda özel gereksinimli öğrencilerin ve personelin buldukları mekân güvenli bir şekilde terk edebilmeleri için ilgili birim tarafından gerekli düzenlemeler yapılır.

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 16 - (1) Bu Yönergede hüküm bulunmayan hallerde, özel gereksinimli öğrencinin veya çalışan personelin yazılı talebi üzerine, Üniversite, Koordinatörlüğün görüşünü alarak gerekli kararı verir ve uygulamayı yapar.

Yürürlükten kaldırma

MADDE 17 - (1) İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa Senatosunun 21/6/2018 tarih ve 2 sayılı toplantısında kabul edilen “İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Eğitimde Fırsat Eşitliği Yönergesi” yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 18 - (1) Bu Yönerge, İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Senatosu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 19 - (1) Bu Yönerge hükümlerini İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Rektörü yürütür.

Yönergenin Kabul Edildiği Senato'nun	
Tarihi	Sayısı
23.05.2019	13